

Ιατρικό λάθος και αστική ευθύνη των γιατρών

Γιώργος Αναστασιάδης

Μέλος του ΔΣ του Ιατρικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης, εκπρόσωπος της ΔΗ.ΠΑΚ.

Το ιατρικό λάθος είναι πανάρχαιο φαινόμενο. Ένα μικρό ποσοστό ιατρικών λαθών θεωρητικά και πρακτικά είναι αναπόφευκτο και εξαρτάται από αντικειμενικές και υποκειμενικές συνθήκες. Υπολογίζεται με τη Στατιστική επιστήμη και στόχος πρέπει να είναι η δημιουργία των συνθηκών για την ελαχιστοποίησή τους.

Οι αιτίες του ιατρικού λάθους, δεν είναι μονοσήμαντες ούτε ανεξάρτητες η μια από την άλλη, μπορούν δε να ομαδοποιηθούν και αποδοθούν σε δύο παράγοντες:

α) Στους γιατρούς οι οποίοι ασκούν την ιατρική πράξη. Η ευθύνη τους σχετίζεται, με το επίπεδο των επιστημονικών τους γνώσεων, με την προσωπικότητα και το βαθμό συνειδητότητας του κοινωνικού τους ρόλου.

β) Στο σύστημα Υγείας, στην οργάνωσή του, στους στόχους και τον προσανατολισμό του.

Η αλληλοεπίδραση των δυο αυτών παραγόντων είναι αυτονόητη με κυρίαρχο το ρόλο του δεύτερου παράγοντα, ο οποίος αποτελεί και τη βάση πάνω στην οποία οικοδομείται και λειτουργεί η προσωπικότητα, αλλά και το γνωστικό επίπεδο των γιατρών.

Σε ένα σύστημα Υγείας, σαν το δικό μας, που δεν έχει στόχο την πλήρη, καθολική και υψηλού επιπέδου κάλυψη της υγείας, που βασίζεται στο νόμο της αγοράς, που οι υποδομές, ο μηχανολογικός εξοπλισμός και η στελέχωσή του έχουν τεράστιες ανισότητες, που ο κοινωνικός έλεγχος είναι ανύπαρκτος, δημιουργούνται διαφορετικά επίπεδα υπηρεσιών υγείας. Στις υποβαθμισμένες μονάδες υγείας, όπου ο γιατρός ή και η νοσηλεύτρια, εκτός των άλλων, δεν έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν όλα τα μέσα που τους παρέχει η επιστήμη και η τεχνολογία, ούτε τις ίδιες δυνατότητες μετεκπαίδευσης, οι πιθανότητες ιατρικών, αλλά και εξωιατρικών λαθών και παραλείψεων είναι αυξημένες.

Οι αναδιαρθρώσεις στο χώρο της Υγείας αυξάνουν τις ανισότητες. Ο ασθενής γίνεται πελάτης, περιορίζεται η συλλογική αντιμετώπισή του. Ο ρόλος του γιατρού στρεβλώνεται, η επιστημονική παρέμβασή του περιορίζεται, η λογική των ιατρικών πρωτοκόλλων και «της συμπίεσης του κόστους».

Μέσα σε αυτές τις συνθήκες συνήθως η ευθύνη του λάθους, αποδίδεται ολόκληρη στο γιατρό, ο οποίος συχνά γίνεται το εξιλαστήριο θύμα των ανεπαρκειών και των στόχων του συστήματος.

Με όλα αυτά, σε καμία περίπτωση δεν επιδιώκω να υποβαθμίσω την ευθύνη του γιατρού, που είναι τεράστια, αλλά να αναδείξω την αντικειμενική βάση του μεγαλύτερου ποσοστού των λαθών και των ελλείψεων. Να συνδέσω έτσι την αστική ευθύνη του γιατρού με την πολιτική ευθύνη του αστικού κράτους, και των στελεχών του, το οποίο σαν Πόντιος Πιλάτος «νίπτει τας χείρας του».

Τα τελευταία χρόνια, υπάρχει μεγάλη αύξηση των περιπτώσεων ιατρικών λαθών, τα οποία έρχονται στη δημοσιότητα συνήθως με σκανδαλοθηρικό τρόπο από τα ΜΜΕ και για τα οποία, οι ασθενείς που τα υπέστησαν ή οι συγγενείς τους, καταφεύγουν στη Δικαιοσύνη και ζητούν ποινικές ή αστικές ευθύνες από τους γιατρούς και υψηλές χρηματικές αποζημιώσεις.

Το φαινόμενο άρχισε από την Αμερική, επεκτάθηκε στην Ευρώπη και έφτασε και στη χώρα μας.

Πού οφείλεται αυτό;

Η εμπορευματοποίηση της Υγείας αποτελεί τη βάση αυτού του φαινομένου. Το αίσθημα ανασφάλειας και απαξίωσης, που όλο και αυξάνεται, τόσο προς το σύστημα Υγείας όσο και προς τους γιατρούς αποτελεί πρόσφορο έδαφος.

Οι ασφαλιστικές εταιρίες υποκινούν και προπαγανδίζουν το θέμα της αστικής ευθύνης του

γιατρού και το δικαίωμα του αρρώστου να ζητά αποζημίωση για τις τυχόν βλάβες, ακριβώς γιατί βρήκαν νέο ευρύ πεδίο επέκτασης της κερδοφορίας τους.

Η ιατρική πράξη, μια δραστηριότητα κατ' εσχάτην κοινωνικού χαρακτήρα αξιοποιείται από το κεφάλαιο ακριβώς για να ικανοποιήσει το σκοπό της δράσης του. Η υποκρισία και η παραμόρφωση της πραγματικότητας είναι η βάση της επιχειρηματολογίας. Έτσι:

1. Η διεκδίκηση αποζημίωσης από τον παθόντα, έχει αναγορευτεί από το αστικό κράτος σε ύψιστο δικαίωμα, το οποίο κόπτεται και σπεύδει να ικανοποιήσει η ιδιωτική ασφαλιστική εταιρία. Στην ουσία πρόκειται για μια αμυντική και αποπροσανατολιστική κίνηση από το πραγματικό δικαίωμα του ανθρώπου, που είναι το δικαίωμα στη δωρεάν και υψηλού επιπέδου υγεία.

2. Η δυνατότητα του γιατρού να εξαγοράζει τα λάθη του, ακόμα και τη φήμη του μέσω ασφαλιστικών εταιριών, ακυρώνει το δικαίωμά του να ασκεί την ιατρική σε ένα αναβαθμισμένο Σύστημα Υγείας με πλήρη τεχνολογική κάλυψη και συνεχή ανανέωση των γνώσεών του.

Αρκετές ιδιωτικές επιχειρήσεις υγείας συνάπτουν ομαδικά ασφαλιστικά συμβόλαια για τους γιατρούς τους, ενισχύοντας έτσι όχι μόνο τις ασφαλιστικές εταιρίες, αλλά και τη λογική της αστικής ευθύνης του γιατρού.

Η ιατρική πράξη, ο γιατρός και ο ασθενής βρίσκονται μεταξύ σφύρας και άκμονος. Μεταξύ ενός υγειονομικού συστήματος, δηλαδή, που δημιουργεί τις προϋποθέσεις για λάθη και παραλείψεις, και των ασφαλιστικών εταιριών και των δικηγορικών γραφείων που караδοκούν να τα αναδείξουν

Η ιατρική πράξη, πολύ περισσότερο που αφορά τη ζωή και την υγεία των ανθρώπων, πρέπει να κρίνεται και να αξιολογείται με επιστημονικά και κοινωνικά κριτήρια και στην περίπτωση αδικαιολόγητων λαθών και να ποινικοποιείται.

Η γενικευμένη όμως ποινικοποίηση της ιατρικής πράξης και η κάλυψη του γιατρού (η εξαγορά της βλάβης) από τις ασφαλιστικές εταιρίες, μπορεί –ιδιαίτερα σε συνθήκες που αυξάνουν την ανασφάλεια, την ανισότητα και την υποβαθμισμένη άσκηση της ιατρικής- να οδηγήσει σε επιδείνωση της κατάστασης. Να πυροδοτήσει έναν αδιέξοδο φαύλο κύκλο, που

θα είναι σε βάρος ιδιαίτερα του ασθενή, αλλά και του γιατρού. Μπορεί δηλαδή:

- Να μειώσει το αίσθημα ευθύνης των γιατρών, να διαμορφώσει συνειδήσεις ανεκτικές απέναντι των λαθών, αφού αυτά έτσι εύκολα εξαγοράζονται.
- Να μειώσει τις παρεμβατικές δυνατότητες του γιατρού σε δύσκολες περιπτώσεις, με το φόβο της αξιοποίησης σε βάρος του της πιθανής αποτυχίας.
- Να μεγαλώσει το χάσμα έλλειψης εμπιστοσύνης μεταξύ γιατρού και ασθενή, να διασπάσει την αναγκαία ενότητά τους απέναντι των αιτιών και των υπευθύνων.

Να μένουν έτσι στο απυρόβλητο οι πολιτικές ευθύνες του κράτους, το οποίο αφ' ενός λόγω έλλειψης προληπτικών μέτρων φθείρει την υγεία των εργαζομένων και αφ' ετέρου μέσα από ένα υποβαθμισμένο σύστημα Υγείας δεν εξασφαλίζει ούτε καν την επιδιόρθωσή της με ασφάλεια και ποιότητα.

Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Οι Ιατρικοί Συλλόγοι, οφείλουν ως γνωστόν να υπερασπιστούν το δικαίωμα, για υψηλού επιπέδου δωρεάν υγεία, καθώς και τα πραγματικά επιστημονικά, συνδικαλιστικά και κοινωνικά δικαιώματα των μελών τους. Υπό το βάρος των καταστάσεων ενεργούν τώρα ως διαμεσολαβητές με τις ασφαλιστικές εταιρίες για να πετύχουν χαμηλότερα ασφάλιστρα για τα μέλη τους

Το γεγονός αυτό, αποκτά πολιτικές και κοινωνικές διαστάσεις, με προεξάρχοντα τον κίνδυνο της λογικής της γενικευμένης ποινικοποίησης της ιατρικής πράξης, με όλες τις συνέπειές της, πράγμα που επισημαίνεται και από τους Ιατρικούς Συλλόγους.

Το σύστημα όμως εκδηλώνει και στον τομέα αυτό τις αντιφάσεις του. Τα ιατρικά λάθη που έρχονται στην επιφάνεια είναι περισσότερα από όσα περιμένουν οι ασφαλιστικές εταιρίες, ώστε να εξασφαλίζουν πρώτα τα απαραίτητα κέρδη τους. Οι μικρές εταιρίες οδηγούνται σε συγχωνεύσεις. Τεράστια κεφάλαια διακινούνται και συγκεντρώνονται όλο και σε λιγότερες εταιρίες οι οποίες επιτίθενται από ανώτερο επίπεδο.

Πιέζουν για καθολική υποχρεωτική ασφάλιση των γιατρών για αστική ευθύνη (δε θα έχει δικαίωμα άσκησης της ιατρικής ένας γιατρός αν δεν είναι ασφαλισμένος για αστική ευθύνη σε μια

ασφαλιστική εταιρία), καθώς και για διεύρυνση των ασφαλιστικών συμβολαίων. Σύντομα θα δούμε και το point system, όπως στα αυτοκίνητα, να εφαρμόζεται και για τα λεγόμενα ιατρικά λάθη.

Οδηγούμεστε όλο και πιο πολύ σε ένα σύστημα όπου το κράτος από τη μια, θα απειλεί και θα υποβαθμίζει την υγεία, και από την άλλη, ο γιατρός με την ασφαλιστική εταιρία του, θα μπορεί να εξαγοράζει τα λάθη, για τα οποία τις περισσότερες φορές δε θα είναι ο μόνος υπεύθυνος, και το μεγάλο θύμα, ο ασθενής, με το δικηγόρο του για να διεκδικεί, την αποζημίωσή του για τις φθορές της υγείας του, από αυτά τα λάθη. Και η αγορά θα κρατεί καλά, με το αστικό κράτος στο απυρόβλητο.

Η λύση και η διέξοδος από αυτόν το φαύλο κύκλο είναι κοινή, για τους ασθενείς και για το γιατρό. Είναι ακριβώς να σπάσει ο φαύλος κύκλος. Είναι η αναγνώριση της υγείας ως κοινωνικού αγαθού και πρωταρχικού δικαιώματος κάθε ανθρώπου.

Είναι η ενιαία προσπάθεια για ένα αναβαθμισμένο Σύστημα Υγείας, το οποίο θα δημιουργεί τις αντικειμενικές συνθήκες ποιότητας και ασφάλειας,

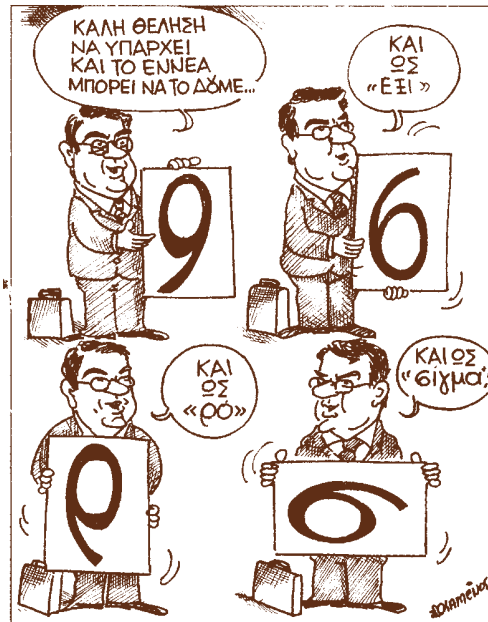
με στόχο όχι μόνο την ελαχιστοποίηση των ιατρικών και εξωιατρικών λαθών, αλλά και την αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων για πρόληψη και ανάπτυξη της υγείας.

Συνεπώς, μέσα σε αυτή την κατάσταση, οι γιατροί έχουμε πράγματι τεράστιες ευθύνες, ατομικά αλλά και συλλογικά, μέσα από τους φορείς μας.

Να αποκαλύψουμε στους ασθενείς και στην κοινωνία το μέγεθος των ελλείψεων του συστήματος, τις αντικειμενικές συνθήκες επικινδυνότητας μέσα στις οποίες εμείς εργαζόμαστε και αυτοί εμπιστεύονται την υγεία τους, την ταξική ανισότητα ακόμα και στα ιατρικά λάθη.

Τις πολιτικές και ποινικές ευθύνες του κράτους, όχι μόνο για λάθη, αλλά και για σκοπιμότητες, λόγω έλλειψης των υποδομών και των προγραμμάτων πρόληψης, που οδηγούν χιλιάδες εργαζόμενους στο θάνατο ή σε χρόνιες ασθένειες (επαγγελματικά νοσήματα).

Την ανυπολόγιστη αστική ευθύνη που προκύπτει από την αγνόηση αυτής της διάστασης της ιατρικής, καμιά ασφαλιστική εταιρία δεν μπορεί να την εξαγοράσει.

Παρακαλούνται οι κκ. συνάδελφοι που επιθυμούν να αρθρογραφήσουν στα Ι.Θ. να είναι περιεκτικοί και σύντομοι στα κείμενά τους. Υπάρχει έντονο πρόβλημα χώρου και καλό είναι το περιοδικό να αποτελεί το βήμα και τη φωνή όσων γίνεται περισσότερων.